

COBI *MAGAZINE*

2^e UITGAVE
OKTOBER 2021

ZIN IN LEREN Spectrum

INHOUD

6 Extra ondersteuning Prismaplus-groep

Spectrum staat voor innovatie en is altijd op zoek naar mogelijkheden om kinderen verder te helpen

8 Het schooljaar van het thuis-onderwijs

We maken van de nood een deugd.

10

14

22 Nieuwe digitale rekenmethodes

Bij CBS Prins Johan Friso krijgen de kinderen les volgens een nieuwe digitale rekenmethode

32 Spectrum scholen van de toekomst

Bij Spectrum vinden we het belangrijk dat onze schoolgebouwen goed, veilig en duurzaam zijn.

18

26

VOORWOORD

“

Je kunt een kind vandaag iets leren, maar als je zijn nieuwsgierigheid kunt prikkelen, zal hij zijn hele leven blijven leren”

Beste Lezer,

M

et trots presenteren we het tweede COBI-magazine. Hierin vertellen onze Spectrum scholen binnen Lansingerland hoe zij modern toekomstgericht onderwijs vormgeven.

Onze wereld is complex. Kinderen, volwassenen en de mensheid als geheel moeten steeds vaker aan de slag met dingen die niemand ooit eerder is tegengekomen. Denk aan zaken als superintelligente machines, algoritmen die griezelig precies je emoties kunnen manipuleren, een snelle opeenvolging van - door mensen veroorzaakte - klimaatrampen en heel actueel: de gevolgen van een pandemie.

Naast de vertrouwde vakken als taal, lezen en rekenen willen we kinderen van jongs af aan leren hoe om te gaan met nieuwe, onverwachte situaties. De speerpunten die COBI vertegenwoordigt, borgen dit: Creativiteit, Onderzoekend en Ontdekkend leren, Burgerschap en ICT.

We hopen dat de artikelen u een goede indruk geven van onze visie en inzet. Of beter nog: we hopen dat ze een feest van herkenning zijn. Omdat wat u leest aansluit bij wat u al weet over het onderwijs dat uw kind krijgt op een van de Spectrumscholen.

Aanvullend vindt u ook meer algemene informatie, zodat u een goed beeld krijgt bij Spectrum als Stichting voor Protestants Christelijk Onderwijs.

We danken iedereen die zich dagelijks inzet voor het onderwijs op de scholen en wensen u als lezer vooral veel leesplezier met deze COBI-magazine.

VOORZITTER COLLEGE VAN BESTUUR
ADRIAAN VAN ZANTEN

Hoe leerlingen dankzij creativiteit (beter) leren wie ze zijn en wat ze kunnen

De C van COBI staat voor creativiteit. Een van de belangrijkste vaardigheden van de 21ste eeuw. Maar creatief zijn, hoe doe je dat? Op CBS Prins Willem Alexander (PWA) wordt kunst- en cultuuronderwijs ingezet om de kinderen te leren hoe ze hun creativiteit (meer) in kunnen zetten en kunnen ontwikkelen. Want dat iederéén creatief is, staat buiten kijf. Jacqueline Voogt en Hugo de Koning, beiden groepsleerkracht en interne cultuurcoördinator (ICC) bij de PWA, vertellen er graag meer over.

Vier jaar geleden werd het kunst- en cultuuronderwijs op de PWA geëvalueerd en vernieuwd. De school is gebruik gaan maken van de leerlijnen van de Cultuurtrein. In de vorm van workshops krijgen alle groepen lessen in beeldende vorming, dans, literatuur, theater, muziek en mediakunst. ICC'ers Jacqueline en Hugo zijn enthousiast.

Cultuurtrein

“De Cultuurtrein is een organisatie die scholen helpt bij het implementeren van meer kunst en cultuur op school”, legt Jacqueline uit. “We maken gebruik van hun knowhow en de lessen die zij hebben ontwikkeld. Dat werkt heel goed. Daarnaast adviseert, ondersteunt en coacht de Cultuurtrein teams en ICC'ers. Als leerkrachten worden we op die manier heel goed begeleid.”

De kunst van het falen

“Maar creatief bezig zijn is veel meer dan alléén het volgen van creatieve vakken”, gaat Jacqueline verder. “Het is leren dat er altijd keuzemogelijkheden zijn. Dat laten we ook in de andere vakken terugkomen. Door dingen van meerdere kanten te bekijken, leer je kritisch na te denken en bewuste keuzes te maken.” En keuzes maken is soms moeilijk, vult Hugo aan, want wat als je de verkeerde keuze maakt? Maar leren falen is óók belangrijk, vindt hij. “Met onze lessen hopen we de kinderen uit te dagen creatiever te denken én fouten te durven maken.”

Het creatieve proces

Het uitgangspunt binnen het kunst- en cultuuronderwijs van de PWA is het creatieve proces, vertelt Jacqueline. “Tijdens dat proces doorlopen de leerlingen altijd vier fases: oriënteren, onderzoeken, uitvoeren en evalueren. Al deze fases zijn noodzakelijk om iets nieuws te kunnen maken of bedenken. Reflecteren is bij al deze stappen een belangrijk onderdeel omdat het de leerlingen stimuleert bewuste keuzes te maken. Grappig, want deze fases komen erg overeen met die van het onderzoekend en ontwerpend leren!”

Op ontdekkingstocht

“En bij zo'n creatief proces krijgen de leerlingen, in tegenstelling tot bij taal of rekenen, vaak geen vaste opdrachten meer van de juf of meester”, vult Hugo aan. “Dat vinden ze soms best spannend. Ook is er meestal geen toets als eindproduct. Want soms past het bijvoorbeeld beter bij de les als de leerlingen aan het eind een presentatie houden, dat ze aan hun klasgenoten vertellen wat ze allemaal ontdekt en geleerd hebben tijdens de lessen. Het is echt een ontdekkingsreis, en daarmee ook een stuk persoonlijke ontwikkeling.”

Kinderen zijn enthousiast

Ondanks dat de kunst- en cultuurlessen anders dan anders zijn, vinden de leerlingen het leuk, vertelt Hugo. “In het begin van de workshops zijn ze vaak nog voorzichtig. Maar ik kan helemaal niet tekenen”, zeggen ze dan. Terwijl dat niet belangrijk is; het gaat juist om het proces. Meestal ontdekken ze dan vanzelf dat ze meer kunnen dan ze dachten. Dat is heel mooi.” En soms moet je ze tijdens dat creatieve proces een beetje op weg helpen, vult Jacqueline aan. “Ik geef les aan de kleuters en ik sta echt regelmatig te kijken van de creatieve oplossingen waar ze mee komen. Zo leuk om te zien!”

Goed onderwijs

En dat creatieve proces is soms voor de leerkrachten óók nog even schakelen, vertelt Jacqueline. “Het vraagt inderdaad een andere manier van lesgeven. Je wil de leerling alle ruimte geven en helpen om mogelijkheden te creëren en zelf te kiezen. Niet voorkauwen, maar uitdagen! Ook kan het best spannend zijn om als leerkracht ineens muzieklessen te moeten verzorgen. Gelukkig worden we hierin goed begeleid

en getraind door de Cultuurtrein. Ook de andere leerkrachten zijn heel enthousiast over het kunst- en cultuuronderwijs”, zegt ze tot slot. “Gelukkig maar, want de kinderen verdienen goed onderwijs. En dat houdt ook in dat ze alle kansen krijgen hun creativiteit te ontwikkelen.”

Extra ondersteuning voor dubbel bijzondere kinderen in prismaplusgroep

Spectrum staat voor innovatie en is altijd op zoek naar mogelijkheden om kinderen verder te helpen in hun ontwikkeling. Daarom werkt de stichting aan een nieuwe voorziening voor kinderen die dubbel bijzonder zijn.

De term dubbel bijzonder, in de literatuur ook wel twice exceptional genoemd, verwijst naar kinderen die hoogbegaafd zijn én een leerstoornis hebben. Bijvoorbeeld dyslexie, dyscalculie of autisme. Hierdoor komen deze kinderen moeilijk mee in het gewone basisonderwijs, en komen ze – omdat ze vaak uitermate intelligent zijn – ook niet tot hun recht in het speciaal basisonderwijs. De kinderen worden niet begrepen door hun omgeving en hebben daardoor grotere kans op schooluitval. Adriaan van Zanten, voorzitter College van Bestuur bij Spectrum: “In Nederland zijn er nog weinig goede oplossingen voor deze kinderen. Daarom heeft het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap diverse subsidies verleend om extra voorzieningen te ontwikkelen.”

Samenwerkingsverband

Spectrum maakt deel uit van PPO-Delfland (regio Lansingerland, Pijnacker-Nootdorp, Delft en Midden-Delfland), een samenwerkingsverband voor het basisonderwijs waar ongeveer 20.000 kinderen onder vallen. “Hierbinnen is de vraag gesteld welk bestuur een voorziening wil inrichten voor deze dubbel bijzondere kinderen. Wij hebben de afgelopen vijf jaar al veel kennis en ervaring opgedaan

met de prismaklassen. Kinderen met een ontwikkelvoorsprong krijgen één keer in de week een dagdeel les van gespecialiseerde leerkrachten. Daarom nemen wij het voortouw en starten we dit schooljaar de prismaplusgroep bij Spectrum”, vertelt Adriaan. “De verwachting is dat er twee groepjes van maximaal tien kinderen vanuit het samenwerkingsverband mee doen aan de pilot.”

Prismaplusgroep

Adriaan denkt dat de prismaplusgroep een uitstekende mogelijkheid biedt om kinderen die extra ondersteuning nodig hebben, maatwerk te bieden. “Uiteindelijk wil je dat ieder kind straks zijn eigen brood verdient, voor zichzelf zorgt en een volwaardige plaats in de maatschappij inneemt. En dat ieder kind zijn eigen talenten leert ontdekken. Voor deze dubbel bijzondere kinderen is het belangrijk dat ze om leren gaan met hun leerstoornis én hoogbegaafdheid. Daarvoor is maatwerk nodig. In een groep met dertig leerlingen is dat niet mogelijk. Maar zet je slechts tien leerlingen in één klas, dan lukt dat wel. De prismaplusgroep biedt meer ruimte voor het individuele kind”, legt Adriaan uit.

Het is de bedoeling dat de kinderen straks twee dagen meedraaien in de prismaplusgroep. De andere drie dagen zitten zij wél op hun stamschool. “We merken dat een wekelijks bezoek aan de prismagroep voor veel kinderen hun hele week mooi maakt omdat ze optrekken met gelijkgestemden. Zo’n dagdeel geeft ze energie voor de gewone lessen. Het is de bedoeling dat dit ook gaat gelden voor de kinderen in de prismaplusgroep.”

Onderzoekend leren

Met het subsidiegeld van de overheid kan Spectrum een pilot van drie jaar opzetten. “De prismaplusgroep is pionierswerk. We hebben nog geen blauwdruk liggen van hoe het elders in Nederland gaat. Slaagt de pilot, dan wordt we de voorziening structureel opgenomen in het onderwijsaanbod”, zegt Adriaan. “Dat past ook bij Spectrum.

Onderzoekend leren is een van onze vier COBI-speerpunten. Dat willen we onze leerlingen aanleren, maar dan moeten we ook zelf die onderzoekende houding aannemen. Daarom blijven we bezig met innovaties. Als we ergens kansen zien voor kinderen, dan grijpen we die met beide handen aan.

2020 – 2021: Het schooljaar van het thuisonderwijs

‘We maakten van de nood een deugd’

Op zondagavond 15 maart 2020 werd duidelijk dat heel Nederland in lockdown ging; de scholen moesten dicht. Bij Spectrum werd de week ervoor al rekening gehouden met dat scenario. Marieke Paas, leerkracht en plaatsvervangend directeur bij CBS De Wiekslag: “Gelukkig werkten we op school al met Teams en Sharepoint en had iedereen – leerkracht en leerling – al een Office 365-account. Daardoor konden we het thuisonderwijs relatief snel opstarten.”

Om goed te starten, maakten de teams van CBS De Wiekslag en CBS De Poort een plan van aanpak. Directeur van beide scholen Suzanne Potuijt, plaatsvervangend directeur van CBS De Poort Marije Spaan en Marieke werken intensief samen om beide scholen te leiden. Marieke: “Het was natuurlijk wel even wat uitzoekwerk om daadwerkelijk online les te gaan geven. Hoe werkt dat in Teams? Is het veilig genoeg, ook qua privacy? En hebben we genoeg zicht op wat de kinderen doen, bijvoorbeeld in de chatfunctie? Om het te testen, maakte ik met mijn klas op dinsdagavond om half zeven ’s avonds een afspraak, om de verjaardag van één van de leerlingen te vieren. Dat was het eerste moment dat de klas samen online was”, vertelt Marieke.

Vallen en opstaan

Wat volgt is een periode van vallen en opstaan. “Het was soms zweeten om alles in goede banen te leiden”, zegt Marieke. Een duidelijke structuur bleek onmisbaar. “Voor de leerkrachten, leerlingen én ouders was deze manier van werken toch een belasting. Maar: we moesten iets. Daarom zorgden we ervoor dat lessen op vaste tijden startten. Zodat ouders tijd hadden om hun kinderen te begeleiden, maar ook broertjes en zusjes elkaar konden helpen. We merkten dat ouders het erg waardeerden dat we zo snel omschakelden naar online onderwijs en dat we de begeleiding boden om dat goed te laten verlopen.” De focus bleef vooral liggen op de basisvakken: rekenen, taal en spelling, om eventuele achterstanden zo veel mogelijk te beperken. Aan het einde van elke dag voerden leerkrachten persoonlijke gesprekjes met leerlingen. “We vonden het belangrijk om de kinderen persoonlijk te blijven spreken, zodat hun ontwikkeling door kon gaan en we dat in de gaten konden houden. Maar ook om gezichtsuitdrukkingen te zien. Grappig was het om het verschil in verschijning voor de camera te zien: de ene leerling aangekleed en de haren gedaan, het andere kind in pyjama in bed.”

Bij het opstarten van het thuisonderwijs met Teams, liep Marieke tegen wat praktische nadelen aan, zoals het puzzelen met microfoons en camera’s. “Maar daar leerden we vrij snel mee omgaan”, vertelt ze. Wel bleef het moeilijk om te achterhalen of je iedereen bereikt en bij de les betreft. Afwisseling bleek het sleutelwoord. “We probeerden de betrokkenheid van

leerlingen te vergroten door zelf creatief te zijn. We stelden ze bijvoorbeeld vragen, waarop ze hun antwoord met kleuren kenbaar mochten maken door een object in die kleur in beeld te houden. En om ze af en toe bij het scherm weg te halen, zetten we ook gymonderdelen op het programma. In de eerste lockdown lieten we kinderen een kaartje schrijven voor hun opa of oma, of vroegen we ze iemand op te bellen die wel een praatje kon gebruiken. Zo gaven we meteen invulling aan de speerpunten – zoals creativiteit en burgerschap – van COBI.”

Thuisonderwijs in de toekomst

Hoewel een gevoel van euforie overheerst, zal Marieke nooit kiezen voor digitaal onderwijs als het niet nodig is, vertelt ze. “Ik geloof echt in de kracht van lesgeven en bij elkaar zijn. Het menselijk contact tussen leerkracht en leerling is onmisbaar voor het opbouwen van een vertrouwensband.” Toch vindt ze het geweldig om te zien dat je op afstand van elkaar toch kunt werken. “We verloren de kinderen niet uit het oog, maar dachten

in oplossingen en maakten van de nood een deugd. Juist daarom was het ook zo fijn dat Spectrum al voor de crisis nadacht over digitale middelen. Die investering betaalde zich direct uit.”

“Een programma als Teams verandert steeds. Er zijn telkens nieuwe functies beschikbaar, gericht op het onderwijs. Zo kunnen we hybride lesgeven in de toekomst, als dat nodig is. Hoe gaaf is het dat we onze kennis van nu kunnen inzetten, bijvoorbeeld als een leerling langdurig thuis komt te zitten? Dat biedt zeker mogelijkheden voor de toekomst.”

Invalpool Spectrum zorgt voor structuur, diversiteit én afwisseling

‘Door nét een andere aanpak ontstaan vaak hele mooie dingen’

Kinderen hebben baat bij regelmaat en structuur. Met de invalpool zorgt Spectrum ervoor dat er altijd een gekwalificeerde leerkracht voor de klas staat. En kinderen dus nooit onverwacht in andere klassen worden ondergebracht of zelfs naar huis worden gestuurd. Kalifa Arrindell werkt via deze invalpool bij CBS de Wiekslag: “Vijftien jaar lang had ik mijn eigen groep. Nu is écht elke dag anders. Ik vul mijn rugzak nu veel meer qua didactiek, maar ook qua kunde, ervaring en kinderkennis.”

Al jaren heeft het onderwijs te maken met een groot lerarentekort. Met behulp van een invalpool worden gaten heel makkelijk gedicht. Via een website meldt een leerkracht zijn of haar gegevens, beschikbaarheid, bevoegdheid en motivatie. Op basis van een persoonlijk profiel wordt het account vervolgens beschikbaar gesteld voor de scholen binnen Spectrum.

Gekwalificeerde leerkrachten

Om deel te kunnen nemen aan de invalpool, moet iemand voldoen aan diverse voorwaarden. Zo moet de leerkracht recente werkervaring hebben voor de functie, moet hij in het bezit zijn van de benodigde diploma's én moet hij een professionele, ambitieuze instelling hebben en een goede motivatie.

NIEUWE METHODES

Wat Kalifa het leukst vindt aan Spectrum?

“Voorheen merkte ik wel eens dat ik op de automatische piloot functioneerde. Spectrum blijft niet stilzitten maar is ijverig, gaat mee en blijft in ontwikkeling. Je zou denken dat je na vijftien jaar lesgeven alles wel weet. Maar ik heb juist in het afgelopen jaar zo ontzettend veel geleerd. Door nieuwe methodes te gebruiken, en ook op het gebied van digitale geletterdheid. De sfeer binnen Spectrum verplicht je om te presteren, waardoor er veel uitdagingen en leerkansen zijn. Grijp je die aan, dan stijgt je boven jezelf uit.”

Diversiteit

Natuurlijk is het goed voor kinderen om een vaste leerkracht te hebben, vertelt Kalifa. “Maar door nét even een andere aanpak tussendoor, ontstaan vaak hele mooie dingen. Een leerkracht die lessen op een andere manier aanbiedt, zorgt voor diversiteit, afwisseling. Kinderen hebben daar baat bij, een andere uitleg of aanpak geeft ze soms net het zetje in de goede richting.” Daarnaast vindt Kalifa het een groot voordeel dat ze, omdat ze vaak voor verschillende groepen staat, een goed beeld heeft van de leerlijn. “Sta ik een dag in groep 6 en daarna in groep 7? Dan weet ik wat er eerder behandeld is. En andersom: ik weet waar ik naartoe moet werken. Daardoor kan ik lessen beter en makkelijker inrichten.”

Uitdaging

Kalifa werkt sinds 1 maart 2020 via de invalpool bij Spectrum. “Daar heb ik bewust voor gekozen, zodat ik kennis kon maken met de verschillende scholen en de manier van lesgeven. Voor mij was de pool het eerste kanaal om snel een nieuwe uitdaging – die goed aansloot op mijn vraag – te vinden binnen Lansingerland. Ik wilde kennismaken met nieuwe onderwijsstijlen, nieuwe aanpakken, nieuwe methodes en een andere manier van lesgeven.”

“Voorheen gaf ik les in Rotterdam, waar ik regelmatig te maken kreeg met kinderen met een leerachterstand. Binnen Spectrum is het niveau van de kinderen hoog.” Ook komend schooljaar blijft Kalifa via de invalpool werkzaam bij CBS de Wiekslag. “Hoewel een vaste aanstelling ook tot de mogelijkheden behoorde, koos ik toch voor de invalpool. Ik houd van het afwisselende werk.”

Goed georganiseerd

Het beeld van een invalpool is vaak dat je 's ochtends wordt opgebeld en je dan direct naar een school moet hollen. Bij Spectrum werkt dit anders. Kalifa: “Het is zo goed georganiseerd dat werken via de invalpool voelt als een vast dienstverband. Ik krijg een maandrooster waarop ik zie op welke dag of dagdeel ik waar sta, qua locatie en qua groep. Zo heb ik toch die vastigheid en structuur, maar wel de afwisseling in het werk.”

Groene vingers kweken in de Maxima Moestuin

Bij CBS Prinses Máxima aten de kinderen deze zomer uit eigen tuin. Op de dependance van de basisschool in Berkel en Rodenrijs staan sinds het voorjaar namelijk heel wat moestuinbakken vol groenten. De kinderen houden alles zelf bij. En met succes, want de eerste kroppen sla, radijsjes en rode bietjes zijn al geoogst!

Onderzoekend leren kan op heel veel verschillende creatieve manieren worden vormgegeven. Huib Wilkes, directeur van CBS Prinses Máxima, weet daar alles van. We vragen hem het hemd van het lijf over de groene moestuin.

Kun je wat vertellen over de Maxima Moestuin?

“De Maxima Moestuin is een grote moestuin op het balkon van de dependance van CBS Prinses Máxima. De moestuin bestaat uit vier bakken op wieltjes. Op dit moment is het project vooral geadopteerd door de kinderen van groep 7. Zij kregen hier ook les over, ‘Kweek het zelf’ uit het Lenteboekje, waarbij ze leerden wat het betekent om een moestuin te beheren. Met de moestuin hier op school kunnen ze alles direct in de praktijk brengen.”

Hoe is het idee ontstaan?

“Op de dependance hebben we een heel mooi en groot balkon waar veel zon op staat. Omdat er nooit zo veel met dat balkon gedaan werd, ontstond het idee voor een moestuin. Maar ja, hoe pak je dat

aan, op een balkon? We schakelden onze klusjesman in, hij kwam met een ontwerp én kon het ook maken. Nu hebben we vier grote rijdende moestuinbakken waar we heel blij mee zijn!”

Wat is het doel van het project?

“We willen het plezier in leren vergroten met dit project en tegelijkertijd het onderzoekende karakter ‘met groene vingers’ aanpakken. De kinderen doen veel kennis op over het aanleggen en onderhouden van een moestuin, maar ook over de voordelen van een eigen moestuin en gezonde voeding bijvoorbeeld. En we hopen met dit project natuurlijk hun enthousiasme over een moestuin te versterken.”

Wat leren de kinderen van het onderhouden van een moestuin?

“De kinderen mogen alles zelf doen: een zaaiplan maken, water geven, onkruid weghalen, oogsten en opnieuw zaaien. Het is heel leerzaam om op deze manier, in de praktijk, alles zelf te ontdekken. Onderzoekend leren dus; één van de speerpunten

van Spectrum. Leren doe je met je hoofd, hart én handen, zeg ik altijd, dus niet alleen maar cognitief. Met je handen bezig zijn, iets produceren, is een andere en meer creatieve manier van leren. Kinderen vinden dat heel prettig, merk ik.”

“Ze leren dat het begint met een piepklein zaadje en eindigt als heerlijk gerecht op je bord. Op deze manier hopen we bij de kinderen meer bewustzijn te creëren over voeding. Wie weet wat voor stimulans dat is om uiteindelijk ook gezonder te gaan eten. Het is nu nog pril, maar ik hoop echt dat het bijdraagt aan meer bewustzijn.”

Hoe zijn de reacties van de kinderen?

“Al voordat we met dit project startten, waren er kinderen enthousiast over. Natuurlijk heeft niet iedereen even groene vingers en vindt het ene kind het leuker dan het andere, maar over het algemeen vinden ze het hartstikke leuk om de moestuin bij te houden. Zelfs als dat soms in de pauze of na schooltijd is. En zeker nu veel dingen oogstrijp zijn en de kinderen de verse aardbeien, rode bietjes, worteltjes, kroppen sla en nog veel meer zelf mee naar huis mogen nemen natuurlijk!”

Een groot succes dus. Volgend jaar weer?

“Absoluut! De bakken zijn voor de langere termijn gemaakt, ze kunnen nog zeker tien jaar mee. We hopen dat de kinderen het na dit jaar nog net zo leuk en interessant vinden. Als dat zo is, gaan we dit project zeker voortzetten!”

Kinderen die een Spectrumschool verlaten, moeten over een rijke basis voor het leven beschikken. Die rijke basis is de afgelopen jaren flink beïnvloed door digitale innovaties en recent door de maatregelen omtrent de coronacrisis. Dat kinderen digitaal geletterd zijn en kennis hebben van ICT, is daarom onmisbaar. Daarop borduurt Spectrum voort met het nieuwe koersplan KOERS26. Met daarin nóg meer aandacht voor digitale geletterdheid in combinatie met de speerpunten van Spectrum: creativiteit, onderzoekend leren, burgerschap en ICT.

In 2023 komt er een nieuw curriculum voor het basisonderwijs. Naar verwachting zitten daar nieuwe leerdoelen in op het gebied van digitale geletterdheid en de vier hoofdgebieden mediawijsheid, ICT-basisvaardigheden, informatievaardigheden en computational thinking. “De ontwikkelingen op het gebied van media en digitale technologie gaan in sneltreinvaart. Daarom heeft ICT in de afgelopen jaren een steeds prominentere plek gekregen in de klas, binnen alle Spectrumscholen”, vertelt ICT- & Mediacoach Joyce Gepkens van CBS De Acker. “Maar een échte leerlijn is er nog niet. Daarom willen we een duidelijk programma op het gebied van digitale geletterdheid opzetten. Zodat de prioriteit in de klas blijft liggen bij taal, spelling en rekenen. En er tegelijkertijd ruimte komt voor het omgaan met ICT en digitale media.

Digitale geletterdheid in het DigiTaal Theater als onderdeel van KOERS26

‘Kinderen leren door te beleven en te ontdekken alles over media en digitale technologie’

Dat is essentieel om toegang te krijgen tot informatie en om actief deel te nemen aan de hedendaagse (kennis)maatschappij. Want ook in de toekomst stijgt de vraag naar digitaal geletterde mensen.”

DigiTaal Theater

Om op een praktische manier vorm te geven aan digitale geletterdheid, zijn er binnen Spectrum steeds meer toekomstgericht onderwijs leerkrachten werkzaam, die leerlingen de benodigde 21^e-eeuwse vaardigheden leren. En werken leerlingen steeds meer met laptops in de klas. De nieuwste ontwikkeling: het DigiTaal Theater op CBS De Acker. Het bestaande Taallokaal is de perfecte plek voor het DigiTaal Theater.

Bovenbouwklassen leren hier minimaal vier keer per jaar alles over mediawijsheid, computational thinking (programmeren),

ICT-basisvaardigheden en informatievaardigheden. De onderbouwgroepen ontvangen de Digitour en krijgen de lessen in hun eigen lokaal.

“Digitale geletterdheid heeft uiteraard alles te maken met digitale vaardigheden”, vertelt Joyce. “En theater heeft te maken met jezelf uitdrukken, in beeld en taal. DigiTaal is daarvan een samentrekking. In de huidige maatschappij, waarin het heel belangrijk is dat je jezelf goed kunt presenteren – door te schrijven, presenteren en vertellen – is de koppeling tussen taal en digitaal heel belangrijk.”

Kinderen krijgen dus op een doeltreffende manier een inkijk in onderwerpen als artificial intelligence, het maken van online presentaties en programmeren. “Daarvoor gebruiken we bijvoorbeeld VR-brillen en 3D-modellen. De kinderen maken samen presentaties. En dan niet alleen in PowerPoint, maar bijvoorbeeld ook met Prezi, met gesproken tekst of met een videoprogramma. Via een

digibord laten ze deze presentaties aan elkaar zien. Op die manier gaan ze vol nieuwe ideeën terug naar de klas of naar huis.”

“Media en digitale technologie krijgen voor kinderen door deze manier van werken veel meer betekenis. Uit onderzoek is namelijk gebleken dat kinderen kennis verwerven door te beleven en te ontdekken. Daarom gaan we ook op die manier aan de slag met ICT. Wij leggen dus niet alles uit: ze krijgen de opdrachten door een filmpje te bekijken. En ze leren bijvoorbeeld aan de hand van een supermarktreclame hoe reclames inspelen op onze voorkeuren en ons koopgedrag. Of hoe ze hun eigen presentaties op een veilige manier publiceren en delen binnen Google of Microsoft.”

Digi-ontwikkelen en -ontdekken voor leerlingen én leerkrachten

Het is de bedoeling dat niet alleen de leerlingen, maar ook de leerkrachten een bezoek brengen aan het DigiTaal Theater, vertelt Joyce. “De kinderen leren hier alles over ICT, en tegelijkertijd proberen we inspirator voor de leerkracht te zijn. Die moet de besproken onderwerpen ook meenemen in hun taal-, spelling- en rekenlessen en andere lessen in de klas.”

Digitaal talent

Volgens Joyce is het belangrijkste doel dat de leerlingen van Spectrum naar het vervolgonderwijs gaan met een creatieve, zelfstandige en kritische kijk op de uitdagende digitale wereld. En dat ze kunnen analyseren, programmeren, naar informatie kunnen zoeken én content kunnen maken binnen de uitdagende digitale wereld. “Kinderen moeten moeiteloos online hun weg kunnen vinden. Op de basisschool wordt er nu nog te weinig gedaan met talent op het gebied van digitale geletterdheid”, vindt Joyce. “Waar sommige kinderen er bij schrijflessen achter komen dat ze goed verhalen kunnen schrijven en anderen bij rekenen merken dat ze dat heel goed kunnen, is het de bedoeling dat kinderen straks ontdekken dat ze uitblinken op het gebied van digitale vaardigheden.”

Kanjertraining maakt kinderen sociaalvaardiger

“

Kanjertraining is een volwaardige methode die invulling geeft aan burgerschap op scholen in Nederland. De training wordt op de meeste scholen van Spectrum, waaronder CBS De Poort, voor alle leerjaren verzorgd”

Kinderen die goed in hun vel zitten, komen beter tot leren. Bij Spectrum vinden we het daarom belangrijk dat kinderen zich prettig voelen op school, en zich gezien en gehoord voelen. Kanjertraining helpt daarbij. Monique Keuzenkamp is groepsleerkracht, gedragsspecialist, anti-pestcoördinator én kanjercoördinator bij CBS De Poort. Ze legt graag uit waarom zij blij wordt van de training.

Kanjertraining helpt kinderen bij het ontwikkelen van sociale vaardigheden”, legt Monique uit. De training bestaat uit een serie lessen met bijbehorende oefeningen. “We gaan bijvoorbeeld aan de slag met het verbeteren van het onderling vertrouwen in de groep en stimuleren van de sociale veiligheid. Hoe ga je om met verschillen? Hoe los je conflicten op? De training gaat heel erg uit van het positieve en draagt daardoor direct bij aan een goede sfeer in de klas.”

Hoe gedraag je je als een goede burger?

“In een van de lessen bespreken we bijvoorbeeld wat je kunt doen als je het moeilijk vindt om een gesprek gaande te houden”, gaat Monique verder. “Als je op een verjaardag naast een tante zit die je niet zo goed kent. Dat oefenen we met rollenspellen. Want hoe gedraag je je eigenlijk als een goede burger? En wat voor invloed heeft jouw gedrag op de mensen om jou heen? De lessen zijn op maat gemaakt voor de leerlingen. En als er iets speelt in de klas, pestgedrag bijvoorbeeld, spelen we daar direct op in met speciale interventielessen.”

Posters en petten

De training heeft verschillende hulpmiddelen om de kinderen, ook buiten de kanjerlessen om, stil te laten staan bij hun gedrag, vertelt Monique. “Zo hangen er posters met smileys in de klassen. Kinderen kunnen zich bij bepaald gedrag afvragen: vind ik het leuk hoe ik me gedraag, en vinden mijn klasgenootjes, leerkracht en ouders dit leuk? Ook werken we met een pettensysteem. Bij leuke of juist stressvolle situaties heb je altijd een keuze in hoe je reageert. Iedere kleur pet staat voor een ander soort gedrag. Dankzij de petten kunnen we eenvoudig met elkaar in gesprek over elkaars gedrag.”

Kanjerweek

Een half jaar geleden organiseerde Monique, samen met andere gedragsspecialisten van Spectrum, een Kanjerweek. “Het centrale thema was ‘zorgen doe je samen’, natuurlijk ook in relatie tot corona. De hele week lang deden we, samen met alle Spectrumscholen, allerlei activiteiten rondom dit thema. Het was een leuke, fijne en positieve week voor iedereen. Zo gingen we bijvoorbeeld met elkaar in gesprek over het geven en ontvangen van complimenten. Die kanjerweek was een succes; na de zomervakantie komt er een vervolg!”

Enthousiaste leerlingen

De kinderen zelf vinden de Kanjertraining hartstikke leuk, vertelt Monique enthousiast. “Het komt de sfeer in de groep ook echt ten goede, merk ik. Er ontstaat een bepaalde rust. De kinderen voelen zich gezien en gehoord en kunnen zichzelf zijn. Daardoor ontstaat er meer ruimte in hun hoofd om te leren. Natuurlijk, een enkeling vindt het soms best lastig, de lessen kunnen heel persoonlijk zijn. Maar over het algemeen worden ze er heel blij van.”

Blijde leerkracht

En Monique zelf, hoe vindt zij het om de Kanjertraining te verzorgen? “De training heeft niet alleen voor de kinderen veel meerwaarde, maar ook voor ons als leerkracht. Om goed les te kunnen geven, is het belangrijk dat de sfeer in de klas goed is, en dat de kinderen zichzelf kunnen zijn. Deze methode helpt daarbij. Het sluit daarnaast ook heel mooi aan bij burgerschap, een van de speerpunten van Spectrum”, zegt ze tot slot. “Ja, ik word echt heel blij van deze training!”

Nationaal Herstelplan Onderwijs

“

Onderwijs op afstand was een goede oplossing, maar niet perfect. Daarom zetten we de komende twee jaar maximaal in om het onderwijs zo goed mogelijk in te richten”

In heel Nederland hebben kinderen door de corona crisis leerachterstanden opgelopen. Daarom heeft het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap besloten het onderwijs de komende twee jaar extra te ondersteunen. In het kader van dit Nationaal Herstelplan Onderwijs ontvangen de Spectrumscholen zo’n 1,4 miljoen euro, om de cognitieve opbrengsten bij de basisvakken te verhogen, het algemene welzijn van de kinderen te verbeteren én cultuur te stimuleren.

“Onderwijs op afstand was een goede oplossing voor het onderwijs in het afgelopen jaar, maar niet perfect”, vindt Adriaan van Zanten, voorzitter College van Bestuur. “Thuis worden kinderen niet optimaal begeleid in hun schoolwerk. Kinderen die het op school al moeilijk hebben om mee te komen, vinden dit thuis nóg moeilijker. Daarom zetten we de komende twee jaar maximaal in om juist voor die kinderen het onderwijs zo goed mogelijk in te richten. Met extra handen in de klas en scholing van leerkrachten.

Extra leerkrachten, onderwijsassistenten, orthopedagogen en kindercoaches

Om opgelopen achterstanden op te lossen, is het belangrijk dat er binnen de school genoeg mensen beschikbaar zijn die de kinderen onderwijs op maat bieden. Adriaan: “Sommige kinderen

hebben niet genoeg aan een gewone les, zij hebben bijvoorbeeld een-op-een begeleiding nodig. Voor de groepsleerkracht is het vaak niet mogelijk om die begeleiding te geven; zij hebben het al druk genoeg met het gewone onderwijsprogramma voor de hele klas. Daarom trekken we binnen Spectrum de komende tijd extra leerkrachten, onderwijsassistenten, orthopedagogen en kindercoaches aan, om leerlingen met een achterstand extra te helpen”, vertelt Adriaan.

Spectrum zet de extra subsidie in voor kinderen die een steuntje in de rug nodig hebben. Bijvoorbeeld met preteaching, waarbij een hoofdstuk dat de week erop aan bod komt alvast met de leerling wordt gesproken. Zodat ze weten wat eraan komt en ze het al beter snappen op het moment dat de leerkracht het gaat vertellen. Of met huiswerkbegeleiding na school. De nadruk ligt op de cognitieve vaardigheden van de kinderen, maar ook het welzijn van de leerlingen wordt niet vergeten. “We willen ook ruimte scheppen om kinderen met lichte sociaalemotionele problemen, faalangstige kinderen of kinderen in kwetsbare situaties te helpen.”

Scholing van leerkrachten

De afgelopen periode was veelal cultuurarm. “Daarom willen we in de komende periode vaker naar buiten gaan; een voorstelling bezoeken, een extra excursie. We willen kinderen het rijke aanbod geven dat ze verdienen”, benadrukt Adriaan. Daarom gaat 90 tot 95 procent van de gelden naar de kinderen. De overige 5 tot 10 procent wordt gebruikt voor de scholing van leerkrachten.

“Goed onderwijs wordt gegeven door professionals die zelf een leven lang leren. We willen dat onze leerkrachten zich verder ontwikkelen aan de hand van de laatste theoretische inzichten over effectief lesgeven, het geven van instructies, feedback geven. Zodat, wanneer de ondersteuning over twee jaar stopt, we wél over die kennis beschikken. Een investering voor de toekomst.”

Denken in kansen

De coronapandemie leverde naast uitdagingen juist ook kansen voor het onderwijs op, vindt Adriaan. “Zeker als je kijkt naar onze vier speerpunten: creativiteit, onderzoekend leren, burgerschap en ICT. We hebben onze infrastructuur uitstekend op orde, waardoor we in het afgelopen jaar heel snel konden schakelen om het thuisonderwijs zo goed mogelijk vorm te geven. In de toekomst blijven we inzetten op goede digitale middelen, om de kinderen zo goed mogelijk voor te bereiden op onze digitaal gerichte maatschappij. Bij burgerschap laten we kinderen vooral zien dat je met samenwerken tot goede oplossingen komt. En dat geldt voor jong en oud. Er was wat dat betreft geen beter voorbeeld dan de coronapandemie, waarin samenwerken overal centraal stond. Ook werden we éxtra creatief en vonden we het lesgeven en leren opnieuw uit. COBI heeft zijn dienst bewezen; de afgelopen periode heeft ons gedwongen niet in bedreigingen te denken, maar in kansen.”

Nieuwe digitale rekenmethodes

Bij CBS Prins Johan Friso in Berkel en Rodenrijs krijgen de kinderen les volgens een nieuwe, digitale rekenmethode: Pluspunt 4. De kenniskring Rekenen van Spectrum heeft een grote rol gespeeld bij het invoeren van deze nieuwe methode. Edith van Groningen, leerkracht en rekencoördinator bij CBS Prins Johan Friso (PJF), is blij met de nieuwe methode.

Spectrum heeft sinds een aantal jaar een eigen kenniskring Rekenen. Twee tot drie keer per jaar komen de rekencoördinatoren en Herman Wiegeraad (College van Bestuur) samen om over het rekenonderwijs binnen Spectrum te praten. De invoering van een nieuwe rekenmethode was een van de onderwerpen waar de kenniskring zich mee bezig heeft gehouden.

Op zoek naar een nieuwe rekenmethode

“Een paar jaar geleden mochten we een nieuwe rekenmethode invoeren binnen een aantal Spectrumscholen”, vertelt Edith. “Met de kenniskring hebben we hier uitgebreid over gesproken. We hebben samen de IPON (vakbeurs voor onderwijs-innovatie & ICT) en de NOT (Nationale Onderwijs Tentoonstelling) bezocht en hebben verschillende rekenmethodes met elkaar vergeleken. Als rekencoördinatoren vonden we het belangrijk dat deze nieuwe methode zo veel mogelijk COBI-proof was, dus óók met aandacht voor ICT. Uiteindelijk hebben we voor twee methodes gekozen: Pluspunt 4 en De wereld in getallen.”

Digitaal aan de slag

Na een jaar een pilot te hebben gedraaid met de methode, heeft de PJF voor Pluspunt 4 gekozen. Edith legt uit hoe de methode werkt: “De kinderen doen bijna alles vanaf hun laptop. Ideaal, want bij Spectrum hebben alle kinderen vanaf groep drie een eigen laptop. Iedere les begint met een interactieve instructie. Na die instructie gaan ze op de laptop aan de slag met oefeningen die bij die les horen. Via mijn iPad kan ik alle vorderingen van de kinderen live bijhouden”, vertelt ze enthousiast. “Hartstikke fijn, want ik kan daardoor direct hulp bieden aan de kinderen die dat nodig hebben.”

Onderwijs op maat

“De eerste twee opdrachten van iedere les zijn voor alle leerlingen hetzelfde”, gaat Edith verder. “Daarna wordt de methode adaptief en krijgen ze oefeningen op hun eigen niveau, afhankelijk van

hoe ze de eerste twee opdrachten hebben gemaakt. Bijvoorbeeld opdrachten om nog wat meer te oefenen óf opdrachten die juist voor verdere verdieping zorgen. Nadat de kinderen tien minuten aan deze basistaak hebben gewerkt, beginnen ze aan hun eigen taken. Ook deze taken zijn weer adaptief. De computer houdt alles

bij, heel handig. Met die inzichten kan ik de leerlingen betere persoonlijke begeleiding bieden. In die zin is het echt onderwijs op maat!”

De kenniskring heeft meerwaarde voor het rekenonderwijs binnen Spectrum

Medailles verdienen

Voor de leerlingen werkt deze rekenmethode heel erg goed, vertelt Edith. “Niet alleen ik, maar ook de kinderen zelf hebben goed inzicht in hun eigen resultaten. Zo is het heel overzichtelijk welke onderdelen ze al goed onder de knie hebben en waar ze nog wat in kunnen oefenen. Daarnaast kunnen ze met het afronden van de opdrachten medailles verdienen, dat vinden ze natuurlijk hartstikke leuk.” Edith moet lachen. “Ja, het motiveert ze heel erg, dat is leuk om te zien. En ook de andere scholen zijn enthousiast over de nieuwe digitale methode die ze hebben gekozen.”

Nóg beter rekenonderwijs

De kenniskring heeft veel meerwaarde, vertelt Edith. “Omdat wij van de Spectrumscholen Pluspunt 4 als eerste hadden ingevoerd, konden we onze kennis en ervaringen goed met de andere scholen delen. De rekencoördinatoren bezochten een rekenles op de PJF en werden zo ook enthousiast. Maar de kenniskring gaat verder dan dat: we bespreken de nieuwste rekeninzichten, sparren met elkaar op rekengebied en volgen cursussen. Op die manier heeft de kenniskring meerwaarde voor ons als rekencoördinatoren, maar ook, en vooral, voor het rekenonderwijs binnen Spectrum.”

Waardevol

“Dankzij de kenniskring kun je op een prettige manier gebruik maken van elkaars expertise. Met vragen kun je altijd bij elkaar terecht, dat is heel fijn. Dat hoor ik ook van de andere rekencoördinatoren”, zegt Edith tot slot. “Het is gewoon heel fijn om van elkaars ervaringen te kunnen leren. En je deelt natuurlijk dezelfde passie met elkaar, als rekencoördinator heb je allemaal affiniteit met het vak rekenen. Ja, zo’n kenniskring is heel waardevol!”

Digitale startvieringen in coronatijd

Veel Spectrumscholen starten én sluiten het schooljaar jaarlijks met een kerkviering voor de kinderen. Vanwege corona gingen de vieringen in de kerk niet door. Maar Spectrums commissie Kerk en School is niet voor één gat te vangen en ging actief op zoek naar een alternatief. Het resultaat? Een digitale viering waar de kinderen én leerkrachten actief bij betrokken worden. De voorbereidingen voor de komende digitale viering zijn in volle gang.

De kerkviering is een van de activiteiten waarmee de Spectrumscholen uiting geven aan hun christelijke identiteit. De startviering staat ieder jaar in het teken van de start van het nieuwe schooljaar waarbij om Gods zegen wordt gevraagd. Thomas Scherpenisse, leerkracht en bovenbouwcoördinator van CBS Prins Johan Friso in Berkel en Rodenrijs, zit in de commissie Kerk en School en is bij de organisatie van de digitale vieringen betrokken.

Startvieringen en vespers

“Sinds twee jaar hielden we bij CBS Prins Johan Friso een startviering in de kerk”, vertelt Thomas. “Dan zaten we aan het begin van het schooljaar met bijna 500 kinderen, leerkrachten en ouders in de kerk. We maakten er echt een eigen viering van, met kinderen die het gebed voorbereidden en stukjes uit de Bijbel voorlezen.”

Van kerkviering naar digitale viering

Toen de fysieke vieringen vanwege corona niet door konden gaan, ontstond al snel het idee voor een digitale viering. “Vorig schooljaar vond onze eerste digitale startviering plaats”, legt Thomas uit. “Voor de samenstelling hiervan gingen we op zoek naar thema’s, liedjes en verhalen, natuurlijk passend binnen de vaste structuren van een dienst. Iedere school van Spectrum leverde een aandeel, zowel kinderen als leerkrachten waren actief betrokken.”

Zowel kinderen als leerkrachten enthousiast

Wat waren de reacties van de kinderen op de eerste digitale viering? “Ze vonden het hartstikke leuk natuurlijk”, vertelt Thomas enthousiast. “Zowel de voorbereidingen als de dienst zelf. Maar ook de leerkrachten die betrokken waren, waren enthousiast. Wat het ook speciaal maakte, is dat we de dienst op alle scholen op de eerste schooldag op hetzelfde tijdstip hebben afgespeeld, waardoor iedereen op dat moment dus hetzelfde zag, hoorde en beleefde.”

Nieuwe digitale viering: samen

De eerste digitale viering was dus een succes en ook het komende schooljaar zal er een digitale viering plaatsvinden. De voorbereidingen zijn in volle gang. “Het thema wordt ‘samen’. Met elkaar trek je als groep een schooljaar lang met elkaar en een nieuwe juf of meester op. Je speelt samen, je werkt samen en je helpt elkaar. We zijn allemaal nodig om er voor iedereen een fijn schooljaar van te kunnen maken.”

“We lezen uit de Bijbel hoe de eerste christenen elkaar opzochten en met elkaar optrokken. We willen kinderen meegeven dat je er nooit alleen voor staat”, zegt Thomas tot slot. “Ik denk dat we met deze vieringen goed laten zien dat onze christelijke identiteit een van de pijlers van Spectrum is en dat we altijd, óók in coronatijd, naar manieren blijven zoeken om dat bij de kinderen onder de aandacht te brengen.”

“

Vakken staan niet op zichzelf, maar zijn met elkaar verbonden. Dat werkt inspirerend en zorgt voor meer plezier én betrokkenheid bij de kinderen”

Aan de slag met IPC

Kinderen leren het beste door boeiende, actieve en zinvolle lessen. Daarom vernieuwt en verbetert Spectrum het onderwijs continu. Dat doen we onder andere met het International Primary Curriculum (IPC). Deze onderwijsmethode helpt de Spectrum-scholen zaakvakken en creatieve vakken thematisch aan te bieden aan groep 1 tot en met 8.

IPC is ontwikkeld vanuit de gedachte dat elke leerling zich bevindt in een internationaal-georiënteerde wereld. Het overkoepelende doel van het curriculum is dat kinderen meer besef krijgen van de gemeenschap, de wereld om hen heen én hun eigen ontwikkeling. Vakken staan niet op zichzelf, maar zijn met elkaar verbonden. “Daardoor leg je veel makkelijker de link tussen aardrijkskunde en geschiedenis bijvoorbeeld”, zegt leerkracht van CBS Boterdorp Francis van Valkenburg. “De onderwijsmethode werkt inspirerend en zorgt voor meer plezier én betrokkenheid bij de kinderen. Ze worden zich bewust van hun eigen ontwikkeling; weten waarom ze dingen leren én waarin ze goed zijn.”

Thema's behandeld in units

IPC werkt met behulp van units, waarin kinderen voor een langere periode alles leren over een bepaald thema. Elke klas heeft een IPC-bord, waarop vaardigheidsdoelen én de ontwikkeling van de kinderen zichtbaar zijn.

Als voorbeeld benoemt Francis het thema vakantie. “We leren kinderen dan niet alleen dat er in Nederland prachtige stranden zijn – het aardrijkskundige aspect – maar ook dat heel veel stranden erg vervuild zijn. Dat er sprake is van plastic soep. Dat combineren we dan met burgerschap: hoe kunnen we ervoor zorgen dat we minder plastic gebruiken? Op die manier vliegen we moeilijke onderwerpen heel praktisch aan.” Het thema kleding zorgde voor veel creativiteit in de klas, herinnert Francis zich. “Het startpunt was het maken van een kledingstuk voor je knuffel, om kinderen vast warm te maken voor het onderwerp. Daarna gingen kinderen aan de slag met een strip over hoe je van schaaft tot wollen trui komt. En we behandelden geschiedenis door te kijken naar de ontwikkeling van kleding. Welke trends waren er? Welke kleding droegen mijn ouders en opa en oma? In het kader van burgerschap behandelden we het thema duurzaamheid, door kledingstukken te maken van gerecycled materiaal.”

COBI is IPC en IPC is COBI

De lessen sluiten altijd aan bij de speerpunten van COBI. “COBI is IPC en IPC is COBI”, vindt Francis. “De lessen dagen kinderen uit creativiteit op te zoeken. Op onderzoek uit te gaan. Bronnen te gebruiken. En 21e-eeuwse vaardigheden onder te knie te krijgen.”

Nadruk op het proces en de vaardigheden

De nadruk ligt bij IPC veel minder op het eindproduct, en veel meer op het proces, vertelt Francis. “De leerlingen leren door zelf aan de slag te gaan, door vaardigheden op te doen. Bijvoorbeeld door zelf een poster, spel of strip te maken, bronnen te gebruiken, samen te werken, met digitale middelen aan de slag te gaan. Ze verwerken nieuwe kennis veel vaker tot een product. Zo maken ze sneller logische verbindingen. Het is belangrijk dat kinderen leren hoe ze dingen moeten aanpakken, dat zijn vaardigheden die in de toekomst onmisbaar zijn.”

IPC in de toekomst

Spectrum is goed bezig als het om IPC gaat, vindt Francis. “We gaan door op deze voet. Maar we hopen wel dat we IPC na de coronacrisis weer meer kunnen koppelen aan culturele uitstapjes, want dat verrijkt nóg meer. We willen vaker schoolbreed, dus met verschillende klassen samen, gaan werken. En we willen dat ouders weer welkom zijn op school, zodat zij de bezigheden van hun kinderen in de praktijk kunnen zien.”

Francis zou niet meer terug willen naar het lesgeven uit een geschiedenis- of aardrijkskundeboek. “Het mooie vind ik dat kinderen die wat minder sterk zijn in taal, spelling en rekenen, ook kunnen schitteren. Zij kunnen bijvoorbeeld prachtig tekenen en zo hun creativiteit in de opdrachten kwijt. Dat stimuleert. Dat kinderen nu veel meer zelf op ontdekking gaan en hun eigen nieuwsgierigheid voeden, is heel mooi om te zien.”

IPC Nederland

IPC Nederland gaat samen met scholen aan de slag om het onderwijs te verbeteren. Dat betekent dat elke school continu begeleiding krijgt van de organisatie om het traject zo goed mogelijk te implementeren. Zo krijgen leerkrachten bijvoorbeeld begeleiding in het voeren van leergesprekken, zodat ze kinderen bewust maken van wat ze aan het doen zijn en ze handvatten kunnen geven in hoe ze bepaalde dingen kunnen aanpakken. Op CBS Boterdorp wordt drie keer in de week onderwijs volgens het IPC-principe aangeboden.

OUDERTEVREDENHEID

17
vragen

De enquête is door
668
ouders ingevuld

40%
van de reacties kwam uit
Berkel en Rodenrijs

Thuisonderwijs

78% is van de ouders
tevreden over de
ondersteuning van(uit)
school m.b.t. thuisonderwijs

Behouden van contact met de leerkracht

73%
geslaagd

Kinderen

62%
geslaagd

Ouders

COBI

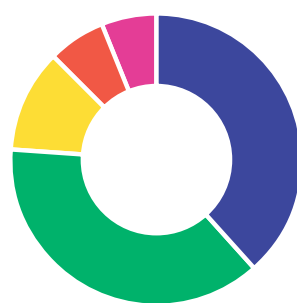
88,3%
van de leerlingen
weet wie ik ben

Van de ouders
ben ik bekend bij
58,4%

“De kinderen krijgen een goed pakket
dat spelonderwijs wordt aangeboden.
Ik merk dat dit voor mijn kind ook
heel goed werkt en hij elke dag wel
met nieuwe dingen thuis komt.”

Communicatie

Deze communicatiemiddelen vanuit
Spectrum-SPCO worden gelezen

NIEUWSBRIEF 459 x

E-MAIL 451 x

SOCIAL MEDIA 134 x

WEBSITE 183 x

GEEN COMMUNICATIE 70 x

80% vindt dat er op een goede
wijze wordt geïnformeerd
via Social Schools/Parro

Als het nodig is, is de school
goed te bereiken

80,2%

Eens

16,3%

Neutraal

3,4%

Oneens

Sociale zaken en welbevinden kind

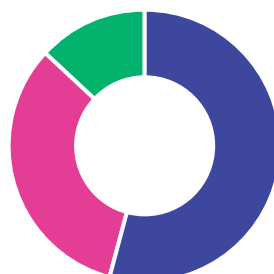
86%
van de kinderen
voelt zich
erg veilig
op school

Verandering kind

EENS 54,2%

NEUTRAAL 32,5%

ONEENS 13,3%

362 ouders
hebben hun kind zien
veranderen in de
afgelopen coronatijd

WE DOKEN IN DE CIJFERS
DIE JULLIE ONS GAVEN OVER
HET AFGELOPEN JAAR

Gemiddeld krijgt
Spectrum-SPCO het
rapportcijfer

7,7

BEDANKT!

ZIN IN LEREN

Spectrum

Hoe leerlingen met Blink de wereld willen ontdekken

De O van COBI staat voor ontdekkend leren. Dat betekent dat leerlingen worden uitgedaagd nieuwsgierig te zijn, vragen te stellen, zélf op onderzoek uit te gaan. De lesmethode Blink, die binnen Spectrum onder andere bij CBS De Acker is ingevoerd, sluit naadloos aan op het toekomstgericht onderwijs van Spectrum. Marélien en Marijke vertellen graag hoe het werkt.

Blink Wereld

“Blink Wereld is een lesmethode voor de groepen 4 tot en met 8 voor wereldoriëntatie”, legt Marélien uit. “De lessen vormen een combinatie van geschiedenis, aardrijkskunde, natuur, biologie en techniek, en bestaan uit verschillende thema’s.” En die thema’s zijn heel breed, vult Marijke aan. “Denk bijvoorbeeld aan ‘Altijd onderweg’, over emigreren en immigreren, ‘Wereldsterren’, over belangrijke personen uit de geschiedenis, of ‘Stem op mijn partij’, over democratie en politieke partijen.”

Van theorie naar praktijk

“Ieder thema bestaat uit een aantal kennislessen, huiswerk en een toets”, gaat Marélien verder. “Daarna is het tijd om zelf aan de slag te gaan. De leerlingen mogen alleen of in groepjes onderzoek gaan doen en krijgen daarbij een opdracht. Zo maakten ze bij het thema ‘Wereldsterren’ een mini-museum over hun wereldster en richtten ze voor het thema ‘Stem op mijn partij’ een politieke partij met eigen standpunten op.”

INNOVATIEVE LESMETHODE

Bij Spectrum is iedere leerling als een ontdekkingsreiziger die leert door zelf te onderzoeken. Maar hoe zet je leerlingen aan tot ontdekkend en onderzoekend leren? Bij CBS De Acker werken ze met de innovatieve lesmethode Blink. Marélien Buijs, leerkracht en bouwcoördinator, en Marijke Halma, leerkracht en intern begeleider, zijn enthousiast: “Blink haalt de onderzoeker in iedere leerling naar boven!”

Leren onderzoeken

Omdat ieder thema zo’n acht weken van drie middagen les per week duurt, krijgen de leerlingen alle ruimte zich te verdiepen in de onderwerpen. “Het mooie is dat ze ook echt onderzoek leren doen”, vertelt Marijke enthousiast. “Ze leren hoe ze een onderzoeksvraag opstellen én hoe ze daar vervolgens mee aan de slag kunnen met verschillende bronnen. Daar beginnen ze in groep 4 al mee. Natuurlijk bouwen we dat langzaam op, want goed onderzoek doen is niet makkelijk.”

Vaardigheden van de toekomst

“Maar naast onderzoek doen, leren de kinderen nog veel meer toekomstgerichte vaardigheden”, vult Marélien aan. “Zo leren ze samenwerken met elkaar, ontwikkelen ze zichzelf op creatief gebied, werken ze aan hun ICT-vaardigheden én leren ze presenteren. Want hun onderzoeksresultaten mogen ze aan het einde van ieder thema in hun klas presenteren. Of dat nu in de vorm van een PowerPoint, museum, filmpje of poster is. En dat doen ze echt heel goed.”

Gemotiveerde leerlingen

De kinderen zelf zijn heel enthousiast over de lessen, vertelt Marijke. “Voorheen was het vooral eenrichtingsverkeer. Als leerkracht gaven we informatie en de kinderen maakten opdrachten. Nu mogen ze zélf aan de slag. Ze zijn daardoor veel

meer gemotiveerd, merken we. Ze raken nieuwsgierig en willen zelf op onderzoek uit.” “En als de les een keer niet doorgaat”, vult Marélien aan, “vinden de kinderen dat oprecht heel jammer!”

Persoonlijke ontwikkeling

“Voor ons als leerkracht vraagt het wel om een andere manier van lesgeven”, legt Marijke uit. “We waren gewend om vooral ‘sturend’ les te geven. Nu is het meer coachend; je wil de kinderen het zélf laten ontdekken. Dat is soms best lastig, zeker als leerlingen het moeilijk vinden om vrij gelaten te worden. Maar we begeleiden ze hier zo goed mogelijk in. En als je ze dan ziet groeien, met steeds meer zelfvertrouwen, dan is dat zo mooi om te zien!”

Klaar voor de toekomst

“Valt het op dat we blij zijn met deze methode? We lijken wel een soort Blink-ambassadeurs!” Marijke moet lachen. “Maar we zijn echt heel enthousiast; de kinderen leren hier heel veel van”, zegt ze tot slot. Marélien sluit zich daar volledig bij aan. “Die combinatie van theorie, praktijk én toekomstgerichte vaardigheden werkt heel goed. Leerlingen worden op deze manier goed voorbereid op de toekomst!”

“

Leerlingen mogen zelf aan de slag. Dat motiveert, maakt nieuwsgierig. Ze gaan met steeds meer vertrouwen zelf op onderzoek uit.”

GAMEbased leren

‘Betrokkenheid van leerlingen: 1000 procent’

“

Gamebased-leren motiveert, stimuleert ‘en vergroot ICT-basisvaardigheden en mediawijsheid’”

In Canada, Amerika en Australië wordt er in de klas al volop mee gewerkt: games. Ook Spectrum gelooft in de kracht van gamebased-leren. Met Minecraft for Education prikkelen we de creativiteit en leren leerlingen spelenderwijs.

Minecraft for Education is een op het populaire computerspel gebaseerde digitale leeromgeving. In die omgeving gaan kinderen praktisch aan de slag met rekenopgaven en taalopdrachten, maar ook met opdrachten die hun sociaal-emotionele ontwikkeling stimuleren. Over de hele wereld worden educatieve programma's gebouwd, die voor iedereen beschikbaar zijn.

Als ICT-coördinator en mediacoach op CBS Prinses Máxima, is Andreas Cornelisse kartrekker om Minecraft for Education te introduceren in de klas. Andreas: “In Minecraft for Education bouwen gebruikers verschillende werelden, waarin kinderen aan de slag kunnen met een bepaald lesonderdeel. Bijvoorbeeld een wereld waarin een ‘moeilijke woordenmuur’ staat, waaraan kinderen woorden kunnen ‘ophangen’. Ze geven die woorden op die manier een plekje, en onthouden ze beter. Een wereld waar meesters en juffen de spellingsregels uitleggen. Wil je een spellingsregel oefenen – bijvoorbeeld het verschil tussen de f en de v – dan klik je erop en word je ‘geteleporteerd’ naar een digitaal gebouw met een juf of meester die je die regel uitlegt. Ik maak mijn lessen er interactiever mee, door bijvoorbeeld dictees in Minecraft for Education te doen.”

Kunst, cultuur en geschiedenis

Er zijn veel meer mogelijkheden in Minecraft for Education, schetst Andreas enthousiast. Onlangs startte hij samen met lerares Amanda de Vries een kunstproject op in groep 7, waarbij kinderen kunstwerken van Matisse in 3D nabouwen. “Het idee is dat op een later moment te exporteren en te plaatsen in een soort virtueel museum, waar kinderen via een greenscreen in kunnen stappen, zodat ze vervolgens een rondleiding aan de ouders kunnen geven.” Een ambitieus project – het exporteren en importeren van de schilderijen is nog best ingewikkeld – maar wel een dat kinderen veel creatieve mogelijkheden biedt. Met leerlingen van een plusklas ging Andreas aan de slag met het onderwerp ‘de Middeleeuwen’. Kinderen bouwden een kasteel

na aan de hand van een blauwdruk. “Daar stel ik dan voorwaarden aan. In elke ruimte moest een poppetje vertellen hoe de ruimte in die tijd werd gebruikt. Ze bouwden dus een interactieve wereld waar je alles leert over het leven in de Middeleeuwen. Dat maakt Minecraft for Education uitstekend geschikt om kinderen meer te leren over kunst, cultuur en geschiedenis.”

Binnen Minecraft for Education leren kinderen daarnaast veel over archiveren, documenteren en hun werk opslaan. Ze stellen als het ware een portfolio samen, wat ze vervolgens delen met hun leerkracht. En het is mogelijk de 3D-modellen die ze bouwen te exporteren en bijvoorbeeld te gebruiken in een presentatie. Op die manier vergroot het gebruik van Minecraft for Education de ICT-basisvaardigheden en mediawijsheid.

ICT-basisvaardigheden en mediawijsheid

Het werken met Minecraft for Education in de klas sluit aan bij alle vier de speerpunten van COBI. Creativiteit, omdat ook de computer steeds meer mogelijkheden biedt om creatief te ontwerpen. Burgerschap, omdat het programma diverse werelden biedt waar leerlingen leren over allerhande belangrijke maatschappelijke onderwerpen, zoals inclusiviteit en de Black Lives Matter-beweging. Onderzoekend leren omdat leerlingen vooral zelf aan de slag gaan. En ICT, omdat ze alles leren over online programma's en werken in de cloud. Binnen Spectrum bereiden we de leerlingen zo uitstekend voor op wat er in de toekomst aan digitale geletterdheid van ze wordt gevraagd.

De vele voordelen van Minecraft for Education

Andreas merkt vooral dat de betrokkenheid van leerlingen erg hoog is wanneer ze via Minecraft for Education aan de slag gaan. Ze ervaren veel meer eigenaarschap voor hun werk. En het samenwerken wordt gestimuleerd. “Kinderen zijn niet meer gebonden aan de kennis van de leerkracht, maar kunnen hun creativiteit de vrije loop laten. Tegelijkertijd geeft het leerkrachten ruimte om kinderen op een coachende manier te begeleiden, in plaats van precies te moeten zeggen wat er van ze wordt verwacht. Je ziet dat kinderen binnen een wereld in Minecraft for Education heel gestructureerd met elkaar samenwerken. Ze verdelen de taken én maken gebruik van elkaars talenten. Zo komt elk kind tot zijn recht. Daarom is het ook een uitstekende tool om te gebruiken bij kinderen die wat extra uitdaging nodig hebben, bijvoorbeeld de kinderen in de plusklassen.”

Project duurzame school

Spectrum scholen van de toekomst

Bij Spectrum vinden we het belangrijk dat onze schoolgebouwen goed, veilig en duurzaam zijn. Vandaag én in de toekomst. Dat doen we door te investeren in onze schoolgebouwen. Wanneer ze echt aan vervanging toe zijn, kiezen we voor nieuwbouw. De nieuwbouw van CBS Prins Willem-Alexander is op dit moment in volle gang. En mooi dat het wordt! Herman Wiegerraad, lid college van bestuur van Spectrum, is van a tot z betrokken en vertelt er graag over.

Hoe zien schoolgebouwen van de toekomst er volgens jou uit?

“Vroeger ging het, bij wijze van spreken, om de klaslokalen en werd er daarna pas over de inrichting nagedacht. Dat is nu niet meer. Bij Spectrum vinden we het belangrijk dat onze schoolgebouwen COBI-gericht zijn. Je denkt dan niet vanuit klaslokalen, maar vanuit het gebruik. Zijn er bijvoorbeeld ruimtes waar je onderzoekend kan leren? Omgevingen waar creativiteit de ruimte krijgt? Leerplekken waar kinderen zelfstandig kunnen werken? Kan ICT optimaal worden ingezet? Dat is een andere denkwijze dan vroeger.”

Welke stappen moet je zetten bij het bouwen van een nieuw schoolgebouw?

“Allereerst moet je natuurlijk kunnen aantonen dat een gebouw niet meer voldoet aan de huidige eisen. Daarna kun je in gesprek met de gemeente: wat is er nodig en wat is er mogelijk? Vervolgens betrek je er een architect bij die, in overleg met de school en het bestuur, ontwerpen gaat maken. Als iedereen tevreden is over het ontwerp kun je op zoek naar een aannemer, afspraken maken en vergunningen regelen. Ondertussen moet er natuurlijk ook tijdelijke huisvesting voor de school zijn. Ook de communicatie met de ouders is belangrijk. Er zijn dus veel partijen betrokken bij de bouw van een nieuw schoolgebouw en het hele proces duurt vaak meerdere jaren.”

Hoe staat het met de nieuwbouw van CBS Prins Willem-Alexander?

“Het gaat hartstikke goed. In 2016 begonnen we met de daadwerkelijke voorbereidingen, waar ook al een heel proces aan vooraf is gegaan. Inmiddels is de bouw in volle gang. We gaan ervan uit dat het schoolgebouw er volgend jaar helemaal staat. We gaan het gebouw delen met een basisschool van Laurentius. Daarnaast komen er ook een kinderopvang, buitenschoolse opvang en peuterspeelzalen in. Een gebouw met meerdere functies dus. En om het gebouw komt een plein met veel groen. Ja, het wordt heel erg mooi!”

Hoe belangrijk is verduurzaming?

“De meeste scholen van Spectrum zijn nog niet zo oud. Wel vinden we het belangrijk dat ze allemaal aan de huidige duurzaamheidseisen voldoen. Denk bijvoorbeeld aan nieuwe ventilatiesystemen, ledverlichting in plaats van tl-verlichting, warmtepompen in plaats van cv-ketels, nieuwe isolatie, etc. Maar ook op onderwijskundig gebied zijn we continu op zoek naar manieren om COBI (nog) meer te integreren. Zo zorgen we dat onze scholen helemaal klaar zijn voor de toekomst!”

Hadden de kinderen ook inspraak?

“Samen met de architect hielden we verschillende sessies met de kinderen en vroegen we ze naar hun mening. In eerste instantie wilden ze allemaal een glijbaan, haha! Als je dan doorvraagt, blijkt dat ze heel goed weten wat ze willen. Buiten vinden ze heel belangrijk bijvoorbeeld, ruimte om te spelen. Er is goed geluisterd naar hun ideeën.”

Heeft Spectrum meer bouwplannen?

“Zeker! In Bleiswijk hebben we twee basisscholen, CBS De Poort en CBS De Wiekslag, die gaan in 2023 fuseren. Daar komt een heel nieuw schoolgebouw voor; die voorbereidingen zijn ook in volle gang. En in Berkel en Rodenrijs, bij CBS Prins Johan Friso, zijn we bezig met het bouwen van een dislocatie.”

“

Bij Spectrum vinden we het belangrijk dat onze schoolgebouwen COBI-gericht zijn. Dat vraagt om een andere denkwijze over de bouw van een school dan vroeger”

FINANCIËLE CIJFERS

8 scholen
(+3 dependances)

3 De scholen zijn
verspreid over
dorpen
in Lansingerland

1975
leerlingen

De
uitstroom
naar het VO

PRO
0,4%

VMBO
27,9%

HAVO/VWO
71,7%

4 Bergschenhoek

CBS De Acker - Groeneweg
CBS De Acker - Stampioenreef
CBS Boterdorp
CBS De Regenboog

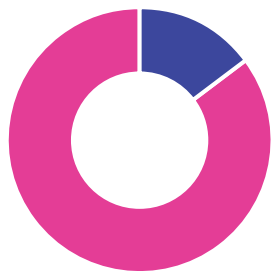
5 Berkel en Rodenrijs

CBS Prins Johan Friso
CBS Prins Johan Friso - Hoge Land
CBS Prinses Máxima
CBS Prinses Máxima (dep)
CBS Prins Willem-Alexander

2 Bleiswijk

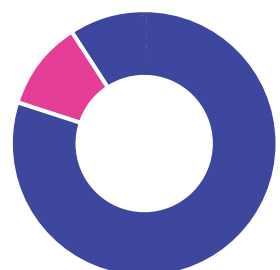
CBS De Poort
CBS De Wiekslag

Verdeling
man/vrouw

♂ 15% ♀ 85%

♀ **194**
medewerkers zijn
vrouw

VAST 85%

TIJDELIJK 15%

4,76%

Ziekteverzuim 2020

Leeftijd
personeel

20-29 JAAR
15%

30-39 JAAR
25%

40-49 JAAR
20%

50-59 JAAR
23%

60-69 JAAR
16%

70-99 JAAR
1%

228
medewerkers

60%
is jonger dan
50 jaar

10,61
FTE

directie

114,22
FTE

leerkrachten

14,38
FTE

ondersteunend
personeel

DE CIJFERS VAN SPECTRUM
IN EEN VOGELVLUCHT

Financiën

12,6 miljoen
totale omzet

10,5 miljoen
personeelslasten

2,2 miljoen
materiële lasten

ZIN IN LEREN Spectrum

ZIN IN LEREN

KRIJG JE BIJ JOU OM DE HOEK

Colofon:

Cobi Magazine is een uitgave van:
Spectrum-SPCO
Postbus 96, 2660 AB Bergschenhoek
010-5221657
info@spectrum-spc.nl
www.spectrum-spc.nl

Interviews:

Swaans Communicatie - Tilburg
Vormgeving / Fotografie:
Elma Claassen

Fotografie pag. 3,21,33:

Nanning Barendsz

Drukwerk:

Drukkerij van der Louw -
Berkel en Rodenrijs

ZIN IN LEREN

Spectrum